

Utbildningsminister Jan Björklund
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

En utbildningspolitik för främjande av digital kompetens

IT&Telekomföretagens förslag i korthet

Ett antal insatser måste göras inom utbildningsområdet för att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. IT&Telekomföretagen vill särskilt lyfta fram två områden där omedelbara politiska åtgärder efterlyses:

1. Öka inflödet av internationella studenter, genom att:
 - Säkra att tredjelandsstudenterna har rimliga ekonomiska villkor för sina studier.
 - Förlänga visumtiden efter avslutade studier med minst ett år.
2. Signalera tydliga ambitioner på skolområdet, genom ett entydigt besked från utbildningsministern om att Sverige ska vara ledande i användningen av digitala verktyg och resurser i skolan.

För båda dessa områden krävs en samlad nationell strategi, där IT&Telekomföretagen gärna deltar som diskussionspartner.

Bakgrund: Sverige halkar efter på utbildningsområdet

IT-branschen i Sverige är en av näringslivets mest dynamiska och snabbväxande sektorer. Den sysselsätter ca 160 000 personer - till detta kan läggas uppskattningsvis lika många personer som arbetar professionellt med IT inom andra branscher och sektorer (industri, finans, handel, offentlig verksamhet etc.). Sverige rankas högt i olika internationella jämförelser vad gäller utveckling och användning av IT. Det finns dock ett område där Sverige halkar efter, nämligen inom utbildning. Bevis för detta är det låga söktrycket till teknikutbildningar, nedgången i PISA- och TIMMS-mätningarna samt Euridyce-rapporter där Sverige utmärker sig med att vara bland de sista länderna inom EU när det gäller nationellt samordnad utrustning av digitala verktyg och lärresurser i skolan.

För Sverige är denna utveckling synnerligen allvarlig. Svensk konkurrenskraft bygger på en god tillgång till digital kompetens – inte endast professionell kompetens utan också användarkompetens. Utan denna är risken stor att IT-

utvecklingen, och med den också sysselsättning och skatteintäkter, i högre grad flyttar till de platser i världen där kompetens finns att tillgå.

IT&Telekomföretagens förslag till åtgärder

Branschen är mångfasetterad, med alltifrån anläggning av fibernät till utveckling av sofistikerad mjukvara i smarta telefoner. För att tydliggöra de kompetensbehov som finns har IT&Telekomföretagen tagit fram rapporten "IT- och telekomsektorns kompetensbrist – en översikt över behovet av olika yrkesroller samt förslag på åtgärder". I slutet av rapporten listas ett drygt tjugotal förslag på insatser inom olika områden, med effekter på både kort och lång sikt.

IT&Telekomföretagen vill lyfta fram två områden som upplevs som särskilt akuta, där tydliga och omedelbara insatser från regeringens sida efterfrågas.

1. Insatser för att öka inflödet av internationella studenter

Hösten 2011 infördes studieavgifter för studenter utanför EU/EES-området som inte ingår i utbytesprogram. Konsekvensen har blivit ett kraftigt minskat antal studenter, varav en stor del var masterstudenter inom teknik och IT. IT-branschen har därmed inte bara gått miste om viktig internationell kompetens, utan en synnerligen ambitiös och motiverad sådan. Dessutom är de kontaktnät som byggs upp under studietiden troligen viktiga för ett framtida handelsutbyte mellan Sverige och respektive land. IT&Telekomföretagen önskar *inte* återgå till en tidigare modell med avgiftsfrihet, men anser ändå att Sveriges regering omgående kan genomföra följande:

- **Säkra att tredjelandsstudenterna har rimliga ekonomiska villkor för sina studier.**

De stipendiesystem som ersatte avgiftsfriheten har visat sig helt otillräckliga för att få fler begåvade studenter till Sverige. Till detta kan läggas införandet av en anmälningsavgift på 900 kr, som av allt att döma haft en avskräckande effekt. Generösare villkor för tredjelandsstudenter, vilket inkluderar en kraftig sänkning av anmälningsavgiften, är motiverade av följande skäl:

- Livsinkomstperspektivet: Sverige får genom tredjelandsstudenterna tillgång till skattebetalande arbetskraft som redan har fått sin grundläggande skolning finansierad på annat håll.
- Kompensation för att levnadsomkostnaderna för studenter, inte minst bostadskostnaderna, är väsentligt högre i Sverige än de flesta andra jämförbara länderna i Europa och Nordamerika.

- **Förläng visumtiden efter avslutade studier med minst ett år.**

Det är fullständigt orimligt att kräva att studenterna ska ha ordnat en fast anställning innan de avslutat sina studier. Tankeexemplet med ett motsvarande krav på svenska studenter, "skaffa anställning innan examen, annars utvisning", visar hur absurt kravet är. Det nuvarande systemet innebär att de resurser som lagts ner på att utbilda studenten, betald av denne eller ej, går förlorade för svensk ekonomi. Tyskland och Nederländerna har ett års visumtid, och det finns inga bärande skäl till att Sverige inte också ska ha det.

I anslutning till detta behövs en samlad nationell strategi kring den högre utbildningens internationalisering i stort. Detta inbegriper frågor som att främja svenska studenter studier utomlands, att satsa mer resurser på marknadsföring och att lösa studentbostadsfrågan. IT&Telekomföretagen deltar gärna som samtalspartner.

2. Tydliga nationella ambitioner rörande digitala verktyg och lärresurser i skolan

För att tala klarspråk: För IT&Telekomföretagen är det en fullständig gåta varför inte regeringen – i likhet med de flesta regeringar inom EU – ser digitala verktyg som ett självklart medel att höja kvalitén i skolundervisningen. Motsvarande tvekan att satsa på IT finns till exempel inte inom vården eller den offentliga förvaltningen. I styrdokumentet anges visserligen att ”modern teknik” ska användas, men i de faktiska signalerna som sänds från Utbildningsdepartementet sprids uppfattningen om att det skulle råda en motsättning mellan en bred användning av digitala verktyg och att uppnå kunskapsmålen.

IT&Telekomföretagen vill se följande omedelbara åtgärd:

- Ett entydigt besked från utbildningsministern om att Sverige ska vara ledande i användningen av digitala verktyg och resurser i skolan. Användningen ska ses som ett självklart sätt att nå skolans kunskapsmål.

Även på detta område krävs en nationell strategi, där branschen gärna deltar som samtalspartner. Nödvändiga delar i en sådan är att säkra en likvärdig och bred tillgång till digitala verktyg och resurser i alla skolor i syfte att nå bättre måluppfyllelse, att stimulera metodutveckling och erfarenhetsutbyte för en effektiv och utvecklande användning för skolledare, pedagoger och elever samt att avancerad digital kompetens breddas till fler grupper, såsom kvinnor och utrikesfödda.

Branschens egna insatser för samverkan inom utbildningsområdet

IT&Telekomföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för IT- och telekomföretag i Sverige. Vi samlar ca 1000 medlemsföretag som tillsammans har närmare 100 000 medarbetare.

Exempel på insatser som branschen gör, och som IT&Telekomföretagen gärna vill utveckla i dialog med företrädare för olika delar av utbildningsväsendet, är följande:

- Informationsinsatser till bl.a. studie- och yrkesvägledare om branschen och dess kompetensbehov, främst genom VäljIT-initiativet (www.valjit.se).
- Lansering av ”Öppna IT-företaget”, en kanal för direktkontakt mellan skolelever och IT-företag.
- Samverkan med yrkeshögskoleutbildningar.

- Samverkan med lärosäten, bl.a. genom medverkan i utformningen av masterutbildningar.
- Samverkan med andra organisationer som Transfer, Arbetsförmedlingen och Rektorsakademin.

Med vänlig hälsning

Anne-Marie Fransson

Förbundsdirektör IT&Telekomföretagen inom Almega

Tel: 08-762 69 76, mail: anne-marie.fransson@almega.se